

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Ενότητα 6: Πληροφόρηση και ενημέρωση του αγροτικού πληθυσμού στο πλαίσιο της αειφορικής γεωργίας

Αφροδίτη Παπαδάκη-Κλαυδιανού
Τμήμα Γεωπονίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Το συμβατικό μοντέλο πληροφόρησης του αγροτικού πληθυσμού

Ο ρόλος της Υπηρεσίας Γεωργικών Εφαρμογών (1)

- Η Υπηρεσία αποτελεί τον κύριο φορέα **πληροφόρησης** του αγροτικού πληθυσμού.
- Σήμερα βρίσκεται σε κατάσταση:
  - **Οικονομικής κρίσης** σε ό,τι αφορά τον περιορισμό της δημόσιας χρηματοδότησης.
  - Κρίσης **αποτελεσματικότητας** στο ότι οι Γεωργικές Εφαρμογές εμφανίζονται να μην είναι επιτυχημένες στην προώθηση της νέας τεχνολογίας και των πρακτικών που σχετίζονται με τη διαχείριση του περιβάλλοντος.

Ο ρόλος της Υπηρεσίας Γεωργικών Εφαρμογών (2)

- Κρίσης **αποδοχής** στο ότι οι γεωργοί δεν πιστεύουν ότι οι Γεωργικές Εφαρμογές μπορούν να έχουν οποιαδήποτε σχέση με τα προβλήματά τους.
- Κρίσης που συνδέεται με το θεωρητικό επιστημονικό υπόβαθρο στο οποίο εδράζονται, το οποίο δεν θεωρείται επαρκές.

Κριτική προς τις Γεωργικές Εφαρμογές (1)

- Οι Γεωργικές Εφαρμογές αποδέχονται ότι τα αποτελέσματα της γεωργικής έρευνας - η **καινοτομία** - αποτελεί βελτίωση που έχει χαρακτηριστεί ως «η προωθητική στάση απέναντι στην τεχνολογική αλλαγή».
- Θεωρούν καθήκον τους να **προωθούν** την **τεχνολογία** χωρίς να αξιολογούν την καταλληλότητά της για τους γεωργούς.

Κριτική προς τις Γεωργικές Εφαρμογές (2)

- Η χωρίς περίσκεψη **αποδοχή** του **μοντέλου** διάδοσης και **εφαρμογής** έχει οδηγήσει σε σοβαρά κοινωνικά και οικολογικά προβλήματα.
- Το μοντέλο αυτό καθαυτό **παραβλέπει** πολλές σημαντικές **κοινωνικές αρχές**, όπως την άνιση κατανομή των αποτελεσμάτων και των ωφελειών της τεχνολογίας, ενώ διαφοροποιεί τις παρεχόμενες από τις Γεωργικές Εφαρμογές υπηρεσίες έναντι των περισσότερο εκπαιδευμένων και οικονομικά εύρωστων γεωργών.

Κριτική προς τις Γεωργικές Εφαρμογές (3)

- Το μοντέλο διάδοσης και εφαρμογής έχει **ισχύ** για **καινοτομίες εμπορευματικού** χαρακτήρα, όχι όμως για καινοτομίες περιβαλλοντικής διαχείρισης.
- Αυτό οφείλεται στο ότι οι Γεωργικές Εφαρμογές είναι **κατάλληλες** για την **προώθηση** συγκεκριμένων **τεχνολογιών παραγωγικού προσανατολισμού**, ενώ η διαχείριση του περιβάλλοντος αφορά διαφορετικούς τρόπους σκέψης.

Κριτική προς τις Γεωργικές Εφαρμογές (4)

- Η γνώση του γεωργού για το τοπικό περιβάλλον του έχει αγνοηθεί από τις στρατηγικές της τεχνολογικής αντίληψης που έχουν κυριαρχήσει στη γεωργία.
- Οι συμβατικές Γεωργικές Εφαρμογές υποθέτουν ότι οι γεωργοί δεν έχουν σε τίποτα να συμβάλουν ως προς την τεχνολογική γεωργική ανάπτυξη.

Κριτική προς τις Γεωργικές Εφαρμογές (5)

- Έχει αγνοηθεί το κοινωνικό, το πολιτικό και το πολιτισμικό περιεχόμενο της γεωργίας και της συμπεριφοράς των γεωργών στην εφαρμογή καινοτομιών και της νέας τεχνολογίας, ειδικότερα μάλιστα καινοτομιών περιβαλλοντικής διαχείρισης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αειφορία και πληροφόρηση

Εξέλιξη του ρόλου του γεωργού (1)

- Στα τέλη της δεκαετίας του '50 ο ορισμός του ρόλου του γεωργού δίνει **έμφαση** στην **επιχειρηματικότητα**, ενώ η γεωργία στην Ευρώπη μετακινείται σε πλεονασματική κατάσταση ως προς την παραγωγή γεωργικών προϊόντων.
- Την περίοδο αυτή οι γεωργοί μετακινούνται από την κατάσταση των **αμειβόμενων γεωργοεργατών** σε ριψοκίνδυνους **επιχειρηματίες**.

Εξέλιξη του ρόλου του γεωργού (2)

- Ταυτόχρονα οι **Γεωργικές Εφαρμογές μετατοπίζουν** την έμφασή τους από τον απλό τεχνικά προσανατολισμό τους σε οικονομικό προσανατολισμό εστιασμένο στο **management** της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- Για την επίτευξη των παραπάνω κρίνεται αναγκαία η **εκπαίδευση** και επιμόρφωση του **γεωργοεφαρμοστικού** προσωπικού.

Ο ρόλος του περιβάλλοντος στην εξελικτική πορεία

- Στην εξελικτική πορεία προκύπτει ένα καινούριο δεδομένο, το **οικολογικό δεδομένο**.
- Το περιβάλλον θέτει συνθήκες επιβίωσης, παρόλο που η σχέση του με τη γεωργική εκμετάλλευση δεν είναι πλήρως διασαφηνισμένη.

Ο ρόλος των Γεωργικών Εφαρμογών στις νέες συνθήκες (1)

- Καθώς η **μορφή** της γεωργικής **εκμετάλλευσης** **μετακινείται** από την απλή εφαρμογή εισροών στη **διαχείριση** των **φυσικών πόρων** και στην προώθηση της ορθής χρήσης των κάθε μορφής εισροών με βάση την εμπειρία και τη γνώση, η φύση των καθηκόντων των Γεωργικών Εφαρμογών μεταβάλλεται.

Ο ρόλος των Γεωργικών Εφαρμογών στις νέες συνθήκες (2)

- Οι γεωργοεφαρμοστές και άλλοι φορείς πληροφόρησης του αγροτικού πληθυσμού δεν θα παίξουν μόνο το ρόλο των ειδικών που θα διδάσκουν στους γεωργούς τα τελευταία επιτεύγματα της γεωπονικής επιστήμης.
- Το **κύριο έργο** τους θα είναι να βοηθήσουν τους **γεωργούς να γίνουν ειδικοί managers** σε σύνθετα συστήματα γνώσης.

Ο ρόλος των Γεωργικών Εφαρμογών στις νέες συνθήκες (3)

- Από την άλλη, η **συνθετότητα** μπορεί να **αντιμετωπιστεί** από **τον ίδιο μόνο το γεωργό** στη βάση τοπικής συγκεκριμένης εμπειρίας.
- Το έργο των Γεωργικών Εφαρμογών είναι η **διευκόλυνση της μάθησης**, ο πειραματισμός από πλευράς των γεωργών και η οργάνωση ομάδων μάθησης.

Η συμβολή του ανθρώπινου δυναμικού στην αειφορική ανάπτυξη

- Δεν είναι οι πρακτικές που κάνουν την ανάπτυξη αειφορική, αλλά οι **άνθρωποι** με τις **αξίες** τους, οι οποίοι ενσωματώνουν το στοιχείο της αειφορίας ως ένα ουσιαστικό μέρος της ποιότητας της ζωής τους.
- Οι άνθρωποι κάνουν επιτυχή την αειφορική ανάπτυξη στο βαθμό που **επιλέγουν πρακτικές** που τους επιτρέπουν να διατηρήσουν και να χειριστούν τους διαθέσιμους πόρους όχι μόνο για τους ίδιους αλλά και για τις επόμενες γενιές.

Αειφορία και τοπική γνώση

- Η τοπική γνώση χρειάζεται να **επαναπραγματευθεί** και να ενσωματωθεί σε αρχές αειφορίας, ενώ παράλληλα τα «συστήματα σκέψης» θα είναι σε θέση να παρακάμψου τα εμπόδια μεταξύ γεωργών και φορέων γεωργικής γνώσης.

Μετάβαση στην αειφορία (1)

- Γενικά, η μετάβαση στην αειφορία δεν είναι θέμα υιοθέτησης νέων τεχνολογιών, ως συμπληρωματικό στοιχείο στο πλαίσιο των αρχών της διάδοσης των καινοτομιών.
- Είναι **μετακίνηση** του **ολικού χαρακτήρα** της γεωργικής εκμετάλλευσης που μπορεί να επιτευχθεί μόνο στη βάση αύξησης της μάθησης.

Μετάβαση στην αειφορία (2)

- Δεν υποστηρίζεται βέβαια η άποψη της υποκατάστασης της συμβατικής γεωργίας από την αειφορική.
- Αλλά, υποστηρίζεται ο επαναπροσανατολισμός της επιστήμης σε κατευθύνσεις οικονομικής αποτελεσματικότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης και περιβαλλοντικής ισορροπίας σε ένα πλαίσιο αγοράς υγιούς ανταγωνισμού και ποικιλότητας στα προσφερόμενα αγαθά και υπηρεσίες.

Ο ρόλος των φορέων πληροφόρησης (1)

- Οι **φορείς πληροφόρησης** χρειάζεται να βρίσκονται **πολύ κοντά** στους **γεωργούς** για να παίξουν ουσιαστικό ρόλο στη διαδικασία και το περιεχόμενο της αειφορικής γεωργικής ανάπτυξης.
- Βέβαια, οι ίδιοι οι γεωργοί θα φέρουν το βάρος της αειφορικής ανάπτυξης, αφού θα κληθούν οι ίδιοι να τη θέσουν σε εφαρμογή.
- Όμως, οι Γεωργικές Εφαρμογές είναι **υπεύθυνες** να πείσουν τους γεωργούς για την ανάγκη αυτής της ανάπτυξης και να τους ενθαρρύνουν να εφαρμόσουν την κατάλληλη τεχνολογία.

Ο ρόλος των φορέων πληροφόρησης (2)

- Είναι επιβεβλημένο οι Γεωργικές Εφαρμογές να **εμπλέκονται** στη διαδικασία της **ανάπτυξης των τεχνολογιών** στην **αρχή** και όχι στο τέλος και αφού είναι οι τεχνολογίες έχουν ήδη ετοιμαστεί από άλλους και είναι έτοιμες για μεταφορά.
- Κάτω από αυτά τα δεδομένα οι Γεωργικές Εφαρμογές οφείλουν να αναλάβουν **εκπαιδευτικό έργο** που θα προωθεί την καλύτερη κατανόηση της γεωργίας και θα καθιστά ικανούς τους γεωργούς και τους υπόλοιπους φορείς να αναλάβουν ενεργό μέρος στην ανάπτυξη αειφορικών γεωργικών συστημάτων.

